

XVI. DRŽAVNO TEKMOVANJE IZ ZNANJA MLADIH ZGODOVINARJEV

ŠOLSKO LETO 2016/17

GIMNAZIJE

»INDUSTRIALIZACIJA V PRVI POLOVICI 19. STOLETJA«

Šifra:

Doseženo število točk:

Spoštovana tekmovalka, spoštovani tekmovalec!

Testna pola, ki jo imate pred seboj, je sestavljena iz 11 nalog in vsebuje 60 točk.

Naloge pozorno preberite in jih rešite po svojih najboljših močeh.

Če se zmotite, odgovor prečrtajte in zraven napišite popravek.

Veliko uspeha pri reševanju Vam želi Organizacijski odbor tekmovanja.

1) Konec celinske zapore po padcu Napoleona je Veliki Britaniji prinesel tako pozitivne kot tudi negativne posledice.

a) Zapišite eno pozitivno in eno negativno posledico konca celinske zapore za Veliko Britanijo. (2)

b) Oglejte si karikaturu in odgovorite na vprašanje.

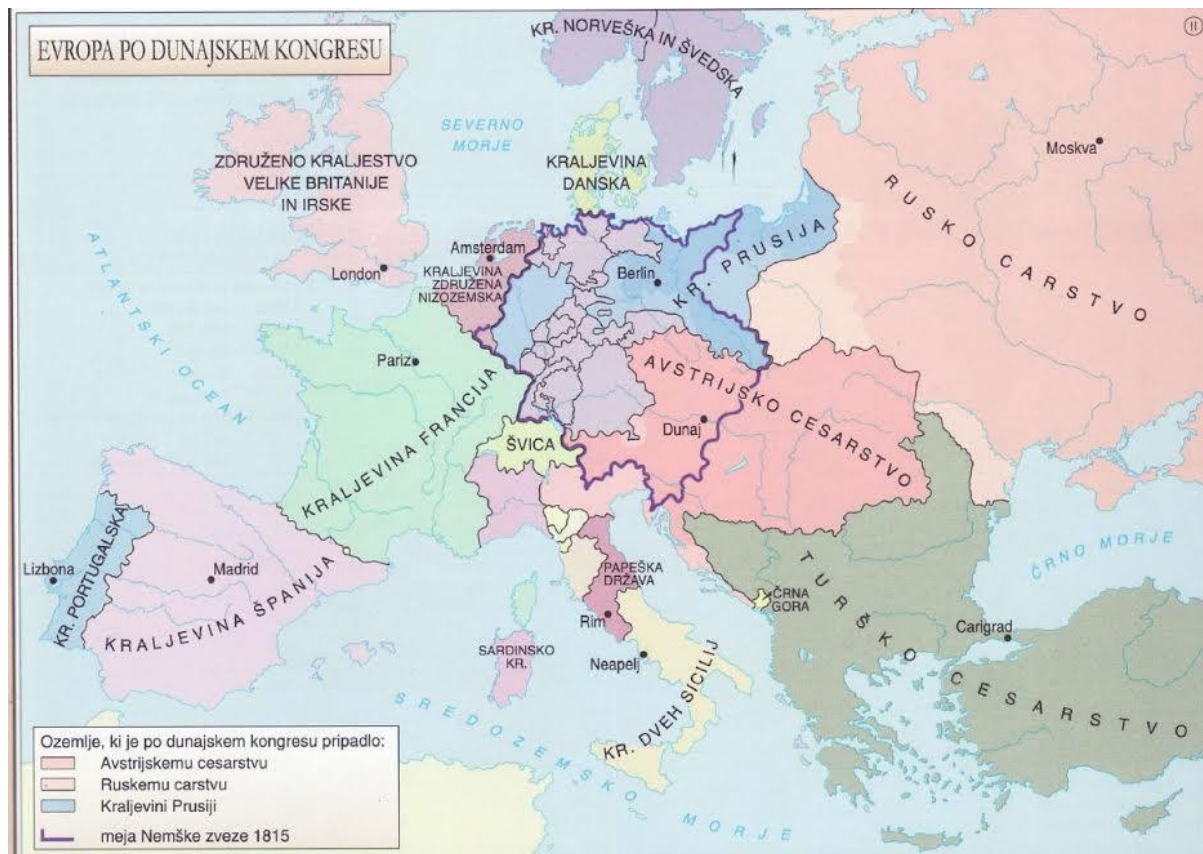

(Vir: [http:// britishmuseum.org/category/bonaparte-and-the-british/](http://britishmuseum.org/category/bonaparte-and-the-british/), pridobljeno 15. 03. 2017)

Kako je Napoleon prikazan na angleški karikaturi iz začetka 19. stoletja? Ali ta prikaz ustreza zgodovinskim dejstvom glede posledic po končani celinski zapori? Svoj odgovor pojasnite. (2)

c) V času Napoleona so bile ustanovljene Ilirske province. Pojasnite, kako je bila ustanovitev Ilirskih provinc povezana s celinsko zaporo. (1)

2) Oglejte si zemljevid in odgovorite na vprašanja.

(Vir: Mali zgodovinski atlas, Ljubljana: Modrijan, 2016, str. 47)

- a) S katerim mednarodno diplomatskim dogodkom se je začelo 19. stoletje? (1)
- b) Navedite tri podobdobja, na katera delimo celotno 19. stoletje. (2)
- c) Katere značilnosti »kongresnega sistema«, ki je bil vzpostavljen po Napoleonovem porazu, lahko prepoznamo na zgornjem zemljevidu? Navedite dve. (2)

3) V 19. stoletju je železniški promet predstavljal enega izmed simbolov modernizacije.

a) Opišite dve težavi, s katerima se je srečevalo Avstrijsko cesarstvo glede svoje prometne infrastrukture na prelomu iz 18. v 19. stoletje. (2)

b) Kakšno prednost so države v 19. stoletju videle v izgradnji železniškega omrežja? Navedite primer dveh prednosti. (2)

c) Katera je bila prva smer železnice, ki jo je na svojem ozemlju izgradilo Avstrijsko cesarstvo, in zakaj so se odločili za to smer? (2)

4) Preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.

»Kjer so pred enim letom še zeleni travniki in cveteči verti bili, zdej kolodvor (Bahnhof) stoji, veličansko kot kakiga kneza poslopje, gre železnica (železna cesta) in hrumejo železni sloni, hlaponi Lokomotiven imenovani. Že več dni poskušajo te železne konje, kakor jih kmetje okoli Celja imenujejo. Perpravljeni so že trije hlaponi, /.../ Ghega je prvo poskušnjo s hlaponom storil in se od Marburga v Celje nazaj v dveh urah in 45 minutah perpeljal. /.../.«

(Vir: Slovenska kronika XIX. Stoletja 1800 – 1860, Prihod južne železnice do Celja, Nova revija, Ljubljana 2001, str. 287-288)

a) Kako se je uradno, s celim imenom, imenovala železnica, ki je v 19. stoletju povezala Dunaj in Trst? (1)

b) Prva obvestila o namenu izgradnje omenjene železnice so vzbudila tako pozitivne kot tudi negativne občutke. Navedite dva razloga, zaradi katerih je gradnja železnice vzbujala v posameznikih zaskrbljenost. (2)

c) Kako je bil Carl von Ghega povezan z južno železnico? (1)

d) Gradnjo posameznih odsekov južne železnice so primerjali z železnico na prelazu Semmering. Pojasnite, v čem je podobnost med obema železnicama. (1)

5) Gradnja južne železnice je bila težavna tudi na Krasu.

a) Kateri dve naravni značilnosti pokrajine sta povzročali tehnične težave za nemoteno vožnjo vlakov? (2)

b) Pojasnite za vsako izmed teh dveh naravnih značilnosti, kako so rešili z njima povezane težave. (2)

c) Kje in zakaj je bil izgrajen sredi 19. stoletja najdaljši vodovod na svetu? Kako se je ta vodovod imenoval? (3)

d) Na kaj se je nanašal izraz »kitajski zid na Krasu« in katero značilnost gradnje je poudarjal? (2)

6) Preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.

»V drugi polovici 18. stoletja je bila realna plača pariškega delavca (izražena v srebru in prilagojena cenam potrošnih dobrin) malo več kot polovica plače londonskega delavca. Plače v Milanu so znašale malo več kot 26% londonskih. Na Kitajskem in v Indiji so bile plače še nižje. /.../ v Britaniji je bilo v izobilju premoga, bil je dostopen in zato bistveno cenejši kot na drugi strani Rokavskega preliva.«

(Vir: Niall Ferguson Civilizacija Kako so vrednote zahoda osvojile svet – Ljubljana: UMco, 2014, str. 272)

a) Velika Britanija se je med vsemi državami najprej industrializirala. Iz besedila izpišite dva razloga, poleg tehničnega razvoja in razpoložljivosti kapitala, zaradi katerih se je Britanija industrializirala najprej. (2)

b) Pojasnite povezavo med tema dvema razlogoma, ki ju našteva besedilo. (2)

c) Na kakšen način se je nova tehnologija, ki je simbolizirala industrijsko revolucijo, razširila po Evropi? Navedite tudi konkreten primer. (2)

7) Preberite besedilo in odgovorite na vprašanja.

Iz »O nastanku vrst« Charlesa Darwina (1859)

»Vsa živa bitja so izpostavljena ostri konkurenci./.../Ker se rojeva več osebkov, kot jih lahko preživi, je boj za obstanek neizogiben, ali med osebki iste vrste, ali z osebki drugih vrst ali z življenjskim okoljem. Vsako organsko bitje /.../ se mora boriti za življenje.«

(Vir: Niall Ferguson Civilizacija Kako so vrednote zahoda osvojile svet – Ljubljana: UMco, 2014, str. 274)

a) Odlomek govori o »zakonu« naravne selekcije. Kakšno lastnost ta zakonitost pripisuje tistim, ki preživijo? (1)

b) Kako se je ideja o naravni selekciji odražala v družbi? (1)

c) V čem je bila podobnost med zgornjim opisom in razvojem tekstilne panoge sredi 19. stoletja? (1)

8) Prepad med bogatimi in revnimi je bila ena izmed posledic industrializacije, ki jo je britanski pisatelj in predsednik vlade Benjamin Disraeli opisal z besedami: »dva naroda, med katerima ni sporazumevanja ne sočutja, /.../kot da bi ... živela na dveh različnih planetih.«

Pojavile so se kritike novih družbenih razmer.

a) V prvi polovici 19. stoletja se je v Franciji pojavil utopični socializem. Njegovi nosilci so se spraševali predvsem o spremembah in problemih v družbi. Imenujte enega predstavnika utopičnih socialistov v Franciji in pojasnite, zakaj je njegov pogled na odnos med delavci in kapitalisti utopičen. (2)

b) Kritiko sistema je podal tudi Karl Marx v »Komunističnem manifestu« leta 1848. Navedite tri spremembe, ki jih je v tem delu zagovarjal. (3)

c) Pri analizi družbenih razmer 19. stoletja je Karl Marx glede na nadaljnji razvoj postavil napačno hipotezo pri t.i. »železnem zakonu o plačah«. Pojasnite, kaj pomeni »železni zakon o plačah« in v čem se je Karl Marx zmotil. (2)

d) Delavski razred ni bil enoten. Tudi znotraj njega se je razvila hierarhija. Kdo je veljal za »proletarsko aristokracijo«? (1)

9)

Japonska je bila do sredine 19. st. politično in gospodarsko izolirana država. Leta 1853 pa so v Edo priplule črne ladje, opremljene s topovi admirala Perrya.

Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: <https://timpanogos.wordpress.com/2014/07/07/july-8-1853-perry-anchors-u-s-ships-in-edo-bay-the-beginning-of-american-imperialism-161-years-ago/>, dostopno 11. 03. 2017)

a) Kateri družbeni sloj je takrat skrbel za obrambo Japonske in kako se je imenovalo tradicionalno japonsko orožje? (1)

b) Navedite posledico, ki jo je imel obisk Perrya za japonsko notranjo politiko. (1)

c) Kakšne posledice je imelo gospodarsko odprtje Japonske zahodu? Navedite eno gospodarsko in eno družbeno posledico odprtja države zahodu za Japonsko. (2)

d) Kdo so bili »rangakuši« in kakšen je bil njihov pomen za razvoj Japonske? (2)

10) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

(Vir: <http://www.photofinnish.com/pf-2009-04-15-xa.html>, dostopno, 27. 02. 2017)

a) Katera evropska država je dala pobudo za izgradnjo Sueškega prekopa? (1)

b) Gradnji Sueškega prekopa je nasprotovala predvsem Anglija. Navedite dva razloga za nasprotovanje Angležev. (2)

c) Kdo je izdelal načrt, ki so ga sprejeli kot temelj za izgradnjo prekopa? (1)

11) Oglejte si sliko in odgovorite na vprašanja.

Carl Spitzweg Nedeljski sprehod 1841

(Vir: <https://de.wikipedia.org/wiki/Biedermeier>, pridobljeno 14. 03. 2017)

- a) Industrializacija je imela tudi številne pozitivne posledice. Pri katerih družbenih razredih so pozitivne posledice industrializacije najprej prišle do izraza? (1)

- b) Navedite, kako se je spremenilo preživljanje prostega časa in kako je to povezano z mestnim življenjem? (2)